USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Jany Brothánkové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobce: **BSB 1881, s.r.o.,** IČO: 27145310, se sídlem Kubelíkova 1780/21, 130 00 Praha 3, zastoupen JUDr. Jiřím Vaníčkem, advokátem se sídlem Šaldova 466/34, 186 00 Praha 8, proti žalovanému: **Generální ředitelství cel,** se sídlem Budějovická 1387/7, 140 96 Praha 4, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 5. 2017, č. j. 12290-3/2017-900000-302, o námitce podjatosti vznesené žalobcem v řízení vedeném Krajským soudem v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích pod sp. zn. 52 Af 39/2017,

takto:

Soudci Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích JUDr. Jan Dvořák, JUDr. Aleš Korejtko a Mgr. et Mgr. Jaroslav Vávra **nejsou vyloučeni** z projednávání a rozhodování věci vedené u Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích pod sp. zn. 52 Af 39/2017.

Odůvodnění:

[1] Žalobce v řízení o žalobě ve věci výše uvedené namítl podjatost rozhodujících soudců s návrhem na jejich vyloučení z projednávání a rozhodování této věci, neboť v odůvodnění výroku II. usnesení ze dne 23. 8. 2017, kterým žalobci nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků, uvedli, že ve světle druhu a rozsahu, případně objemu podnikání žalobce působí jeho žádost o osvobození od soudních poplatků dojmem nepovedeného pokusu o žert. Podle žalobce tímto svým komentářem vyjádřil rozhodující senát svůj vnitřní psychický stav - subjektivní názor na osobu žalobce a svým přístupem jej znevážil. To musí v soudcích zanechat stopu, která se promítne do rozhodování ve věci.

[2] Žalobce dále upozorňuje, že v dané situaci (kdy bojuje s celní správou) nemá čas ani chuť žertovat. Soudní osoby jsou z hlediska svého postavení v tomto ohledu zcela odtrženy od reality. Výsledkem jsou jejich naprosto nevhodné poznámky. Žalobce je smířen se svým podnikatelským rizikem, které mu však nemůže ztěžovat právo na přístup k soudu a k soudní ochraně. Očekává proto, že soudní osoby budou nad věcí a budou schopny

nezávislého a nestranného vyjádření a posouzení. Ne že budou situaci ještě zlehčovat. To totiž vyjadřuje jejich absolutní odtržení od reálného života. Byť jsou soudci také jen lidé, dobrovolně na sebe přijali vyšší psychickou námahu a stres a očekává se od nich, že se vyhnou nevhodným a subjektivním poznámkám na adresu účastníků řízení.

[3] Za jiných okolností by žalobce takovou poznámku přešel. Jelikož je však vystaven neustálým atakům ze strany celních orgánů s cílem jej zlikvidovat, nemůže tak učinit. Navíc uvedené komentáře soudci vyřkli bez hlubšího posouzení majetkových poměrů žalobce, a lze tak oprávněně pochybovat o jejich nestrannosti a objektivitě.

[4] Soudci senátu 52 A Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích, JUDr. Jan Dvořák, JUDr. Aleš Korejtko a Mgr. et Mgr. Jaroslav Vávra, k námitce uvedli, že žalobce a žalovaného, jakož i jejich zástupce, znají pouze z úřední činnost, jejich vztah k nim je neutrální. Stejně tak mají neutrální vztah k dané věci a na jejím výsledku nemají právní ani jiný zájem.

[5] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že námitka podjatosti **není důvodná**.

[6] Podle § 8 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), jsou soudci *vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučeni jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech*.

[7] Integrální součástí práva na spravedlivý proces, vymezeného v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, je garance toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce. Nestrannost a nezaujatost soudce je jedním z klíčových předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky).

[8] Při úvahách o vyloučení soudce z důvodů uvedených v ustanovení § 8 s. ř. s. je nutno postupovat velmi obezřetně, neboť jde o výjimku z ústavní zásady, podle které nesmí být nikdo odňat svému zákonnému soudci. Příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny). Tak, jak zákon a na něj navazující rozvrh práce určuje osobu zákonného soudce (příslušného soudního oddělení, senátu), je tato příslušnost zásadně dána. Postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci lze proto jen výjimečně a ze závažných důvodů, které mu, alespoň potenciálně, brání rozhodnout v souladu se zákonem, nezaujatě a spravedlivě (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003 - 16).

[9] Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti. Subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k

jejímu zkoumání; rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního (shodně též Ústavní soud ve věci sp. zn. I. ÚS 370/04). Ústavní soud dále vyslovil, že *„[d]ůvodné pochybnosti o soudcově nestrannosti jsou kategorií objektivní povahy a jako takové musí být založeny skutečnostmi objektivitě soudcovského rozhodování protiřečícími, a to natolik, že nikoli z pohledu účastníků řízení, ale v objektivním smyslu ústavně chráněnou nestranností soudcovského rozhodování otřásají*“ (srov. usnesení ze dne 9. 3. 2000, sp. zn. III. ÚS 26/2000). Důvodem vyloučení je tedy taková povaha subjektivního vztahu soudce k věci samé, k účastníkům či jejich zástupcům, která je natolik objektivizovatelná, že lze důvodně pochybovat o soudcově nepodjatosti. Poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávané věci, zejména v případech, kdyby mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Poměr soudce k účastníkům nebo k jejich zástupcům (ať již přátelský či nepřátelský) může být založen příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, může jít i o vztah ekonomické závislosti, apod.

[10] V daném případě spatřuje žalobce důvod podjatosti soudců ve způsobu, jakým odůvodnili usnesení o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků. Takový důvod však podle výslovného znění zákona nemůže být důvodem pro vyloučení soudce z projednávané věci. Citované ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. jednoznačně uvádí, že důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci. Ostatně to potvrzuje i konstantní judikatura (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 10. 2016, č. j. Nao 197/2016 - 74, ze dne 20. 3. 2014, č. j. Nao 112/2014 - 53, ze dne 28. 11. 2013, č. j. Nao 87/2013 - 78, ze dne 7. 10. 2004, č. j. Nao 24/2004 - 75, ze dne 18. 6. 2003, č. j. Nao 25/2003 - 47, ze dne 19. 3. 2003, č. j. Nao 2/2003 - 18, publikované pod č. 53/2004 Sb. NSS., atp.).

[11] Žalobce ze způsobu odůvodnění vyvozuje negativní vztah soudců ke své osobě. Tomu však nelze přisvědčit. Jako „nepovedený pokus o žert“ je v namítaném usnesení označena žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků. Z toho lze dovodit pouze to, že vzhledem k objemu podnikání žalobce považují soudci jeho žádost za zcela nepřípadnou a zjevně nedůvodnou, je-li vůbec míněna vážně. Nejedná se o hodnocení osoby žalobce. Byť lze žalobci přisvědčit, že způsob, jakým svou myšlenku rozhodující senát formuloval, je třeba označit, i s ohledem na požadavky kladené na osobu soudce, za poněkud nešťastný a nevhodný, nelze z toho vyvozovat, že by byli soudci ve vztahu k žalobci či dané věci podjatí. Nevhodná vyjádření či poznámky soudců při hodnocení žádosti o osvobození od soudních poplatků nevypovídají nic o poměru soudců k účastníkům řízení či k projednávané věci, a nepředstavují tudíž důvod k jejich vyloučení pro podjatost.

[12] Nejvyšší správní soud nijak nezlehčuje situaci žalobce ani požadavky, které je třeba klást na osoby soudců (např. aby se zdržely nevhodných poznámek na adresu účastníků řízení), a zcela chápe, že výrok rozhodujícího senátu byl způsobilý žalobce jistým způsobem urazit či se jej jinak dotknout. Nicméně se jedná o postoj žalobce, který se cítí být vyjádřením soudců znevážen, nikoliv o postoj soudců k žalobci či k projednávané věci, který by mohl založit pochybnosti o jejich nezávislosti a nestrannosti při rozhodování daného případu. Výtky žalobce vůči nevhodné formulaci závěrů usnesení by tudíž mohly odůvodňovat případnou stížnost na nevhodné chování soudce, nikoliv námitku podjatosti. Ostatně i žalobce sám přiznává, že se z důvodu postupu celní správy dostal do situace, kdy

je mnohem citlivější, a že by za jiných okolností poznámku soudců přešel. I z toho je zřejmé, že z vyjádření soudců nelze objektivně vyvozovat jejich podjatost. Při existenci objektivních pochybností o nezaujatosti soudců, by žalobce jistě nebyl schopen takové důvody přejít bez povšimnutí ani za jiných okolností.

[13] Pokud žalobce usuzuje na podjatost soudců i z toho, že žádost označili za nepovedený pokus o žert (čili zcela zjevně nedůvodnou), aniž by řádně posoudili jeho majetkové poměry, pak je zjevné, že žalobce tímto rozporuje správnost rozhodnutí o neosvobození od soudních poplatků, což nemůže být důvodem podjatosti. Správností odůvodnění rozhodnutí, jímž nebylo žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků vyhověno, se bude Nejvyšší správní soud zabývat ke kasační stížnosti, kterou proti tomuto rozhodnutí žalobce podal (dle evidence zdejšího soudu vedená pod sp. zn. 7 As 293/2017). I pokud by usnesení o neosvobození žalobce od soudních poplatků neobstálo, nelze to považovat za důvod podjatosti, a v nyní posuzovaném případě jej nelze jakkoliv hodnotit.

[14] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že nejsou naplněny podmínky pro to, aby uvedení soudci byli vyloučeni z projednání a rozhodnutí shora uvedené věci. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. září 2017

Mgr. Jana Brothánková
předsedkyně senátu